

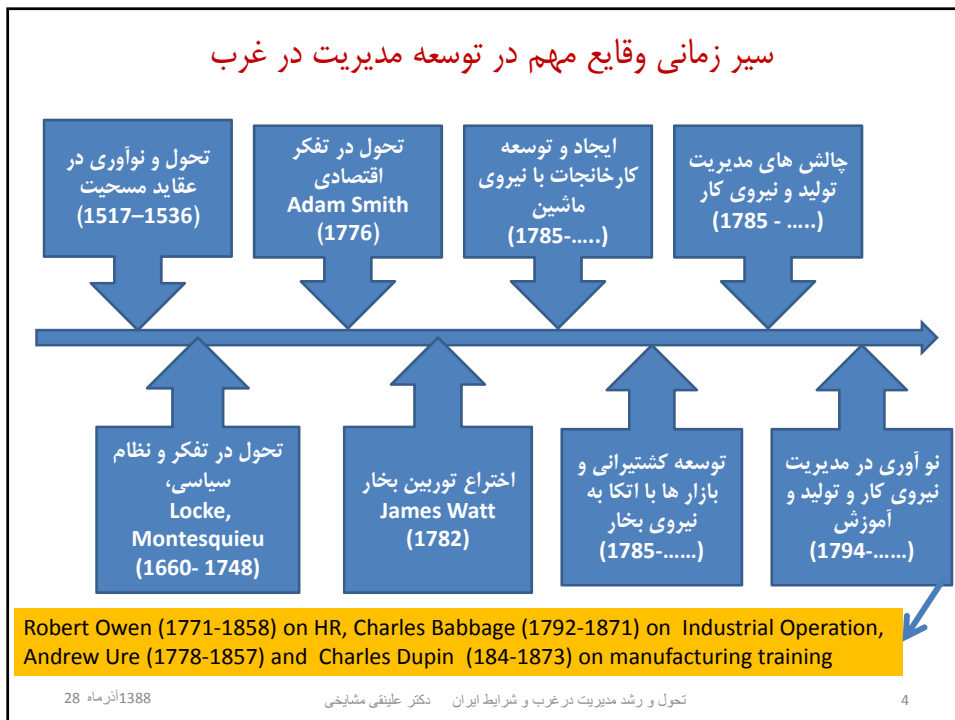
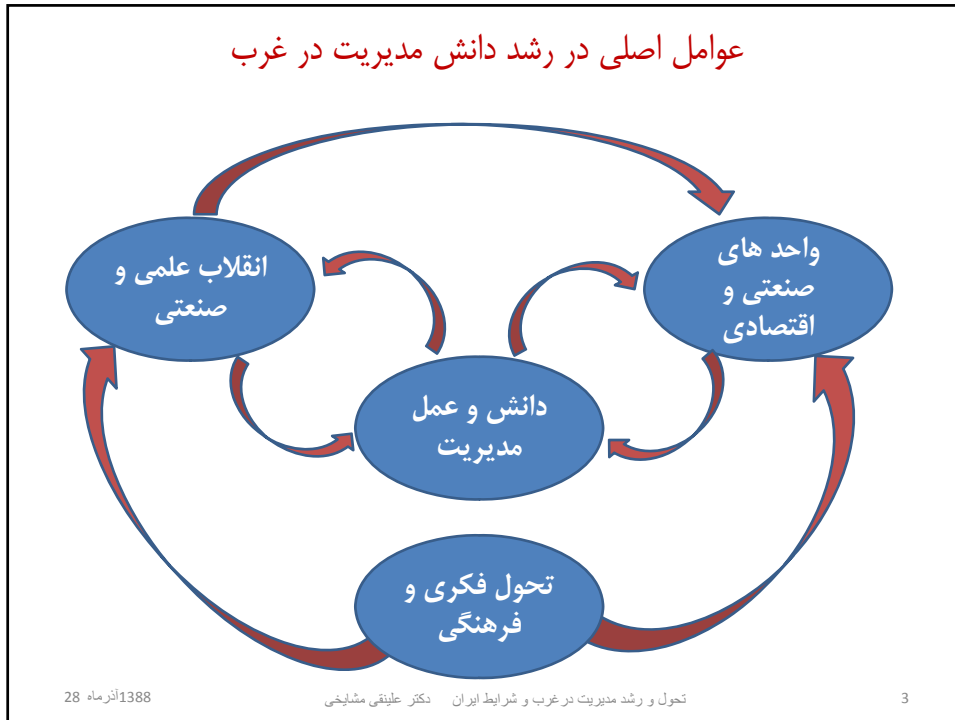
تحول و رشد مدیریت در غرب و شرایط ایران

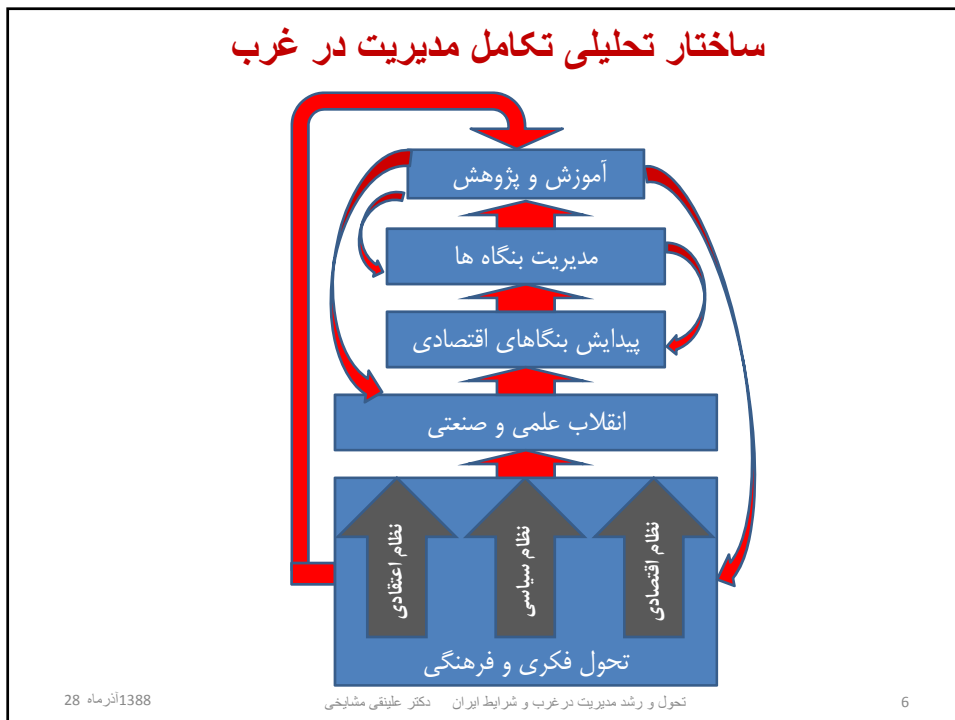
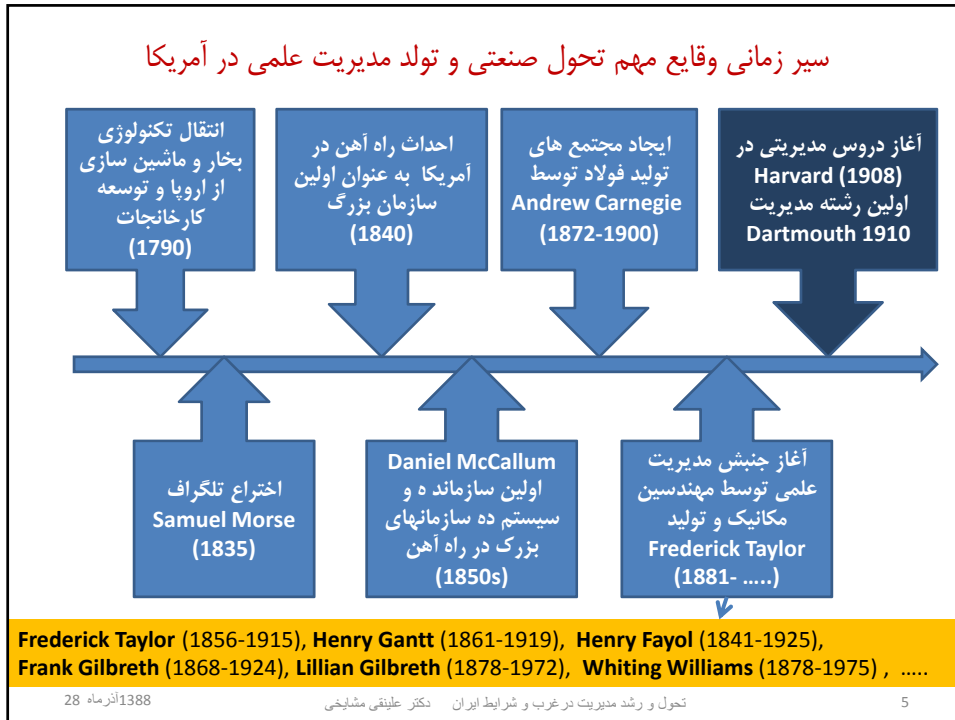
دکتر علینقی مشایخی
استاد دانشکده مدیریت و اقتصاد
دانشگاه صنعتی شریف

هفتمین کنفرانس بین المللی مدیریت
۲۸ آذرماه ۱۳۸۸
تهران

فهرست مطالب:

- سیر تاریخی توسعه صنعتی و رشد مدیریت در غرب
- تحلیل فرایند رشد و تکامل مدیریت در غرب
- وضعیت ایران و تنگناهای رشد مدیریت در آن

تحول در نظام اعتقادی

پی آمدهای اعتقادی پروتستانها

- تشویق به فعالیتهای فکری و عملی مربوط به امور این دنیا
- تقدس کار و فعالیت در جهت تولید ثروت
- مسئولیت کنترل و جهت گیری صحیح بر عهده خود فرد است تا به فراخوان الهی برای کار مفید پاسخ دهد.
- تولید مازاد و ایجاد سود به عنوان یک رحمت خداوندی
- مذموم بودن تجمل گرایی و مصرف بیش از نیاز متعارف
- افزایش پس انداز و سرمایه گذاری با فعالیت و تولید زیاد از یک سو و عدم مصرف زیاد از سوی دیگر
- آزادی تفکر و فعالیت های علمی و تسریع اکتشافات و اختراعات جدید

تحول در نظام سیاسی

نظام سیاسی قرون وسطی:
(قرون ۵ تا ۱۶ میلادی)

- حق الهی برای پادشاه
- حکومت اشرافی لردها
- قدرت دنیوی کلیسا
- بردگی و برزگری بر اساس تولد
- تسلط عده معدودی بر اکثریت
- تئوری ماکیاولی برا حکومتها:
- حکومت بر پایه زور و فریب
- حکومت بر اساس ترس از حاکم
- حکومت بر فرض بد بودن همه و
- احتمال خیانت از طرف آنها

تحول در قرون ۱۷ و ۱۸

برخی اصول نظام سیاسی جدید:

- تساوی در مقابل قانون
- برقراری عدالت ر اساس قانون
- برخورداری از حقوق شهروندی برای همه
- حاکمیت منطق و دلیل بر حکومت
- ایده جمهوریت یا حکومت با رضایت مردم
- تئوری جان لاک برای حکومت:
- قانون براساس منطق و دلیل و نه بطور دلخواه
- کسب قدرت دولت از مردم
- آزادی افراد برای پیگیری هدفهای
- شخصی به عنوان یک حق طبیعی
- احترام به مالکیت خصوصی و حق استفاده از آن
- تفکیک قوا

تئوری حکومت در سال ۱۵۱۳ در کتاب
The Prince تحت عنوان Machiavelli

1388 آذرماه 28

تحول و رشد مدیریت در غرب و شرایط ایران دکتر علینقی مشایخی

مقاله John Lock در سال 1690 تحت عنوان
Concerning Civil Government

Montesquieu: The Spirit of the Laws, 1748

9

پی آمدهای نظام سیاسی جدید

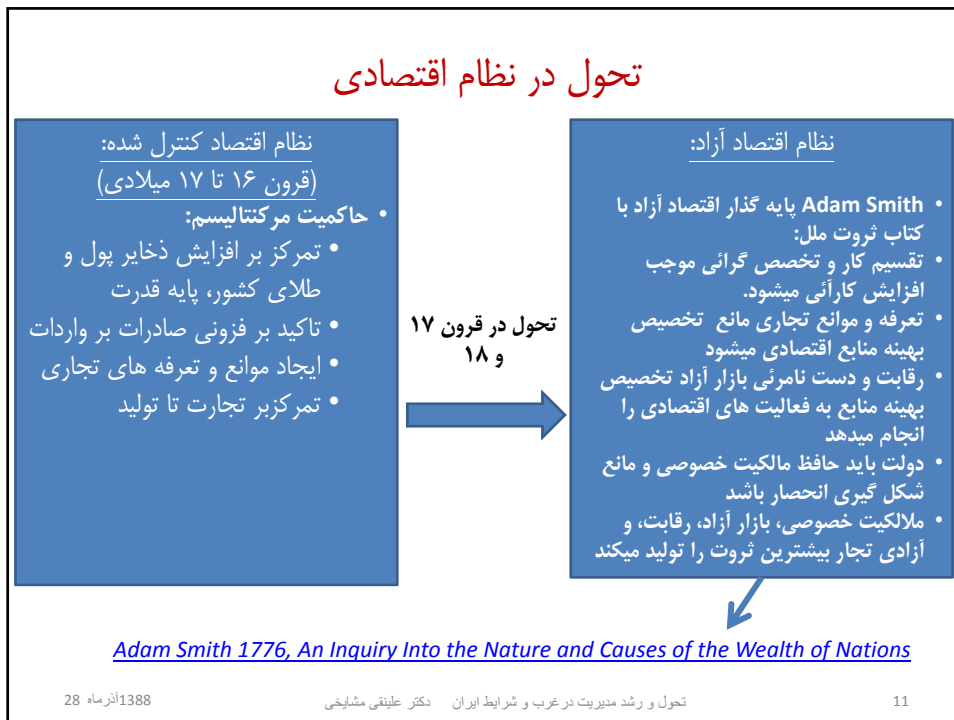
- تحکیم حق مالکیت فردی و استفاده از آن
- آزادی فردی برای پیگیری هدفهای فردی از جمله تولید ثروت
- ایجاد دولت پاسخگو به مردم و نه حاکم به آنها
- محدود شدن حاکمان و قدرتمندان محلی در تعرض با افراد و اموال آنها
- تفکیک قوا برای کنترل قدرت
- فراهم آمدن زمینه سیاسی برای رشد واحدهای اقتصادی کارآمد خصوصی در سایه امنیت اقتصادی

1388 آذرماه 28

تحول و رشد مدیریت در غرب و شرایط ایران دکتر علینقی مشایخی

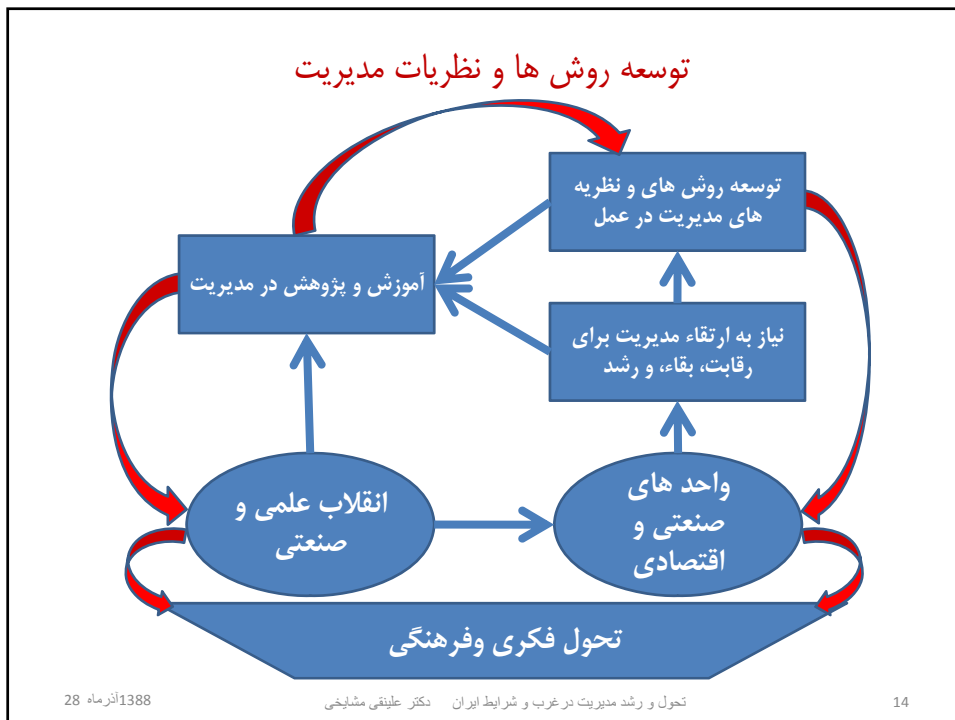
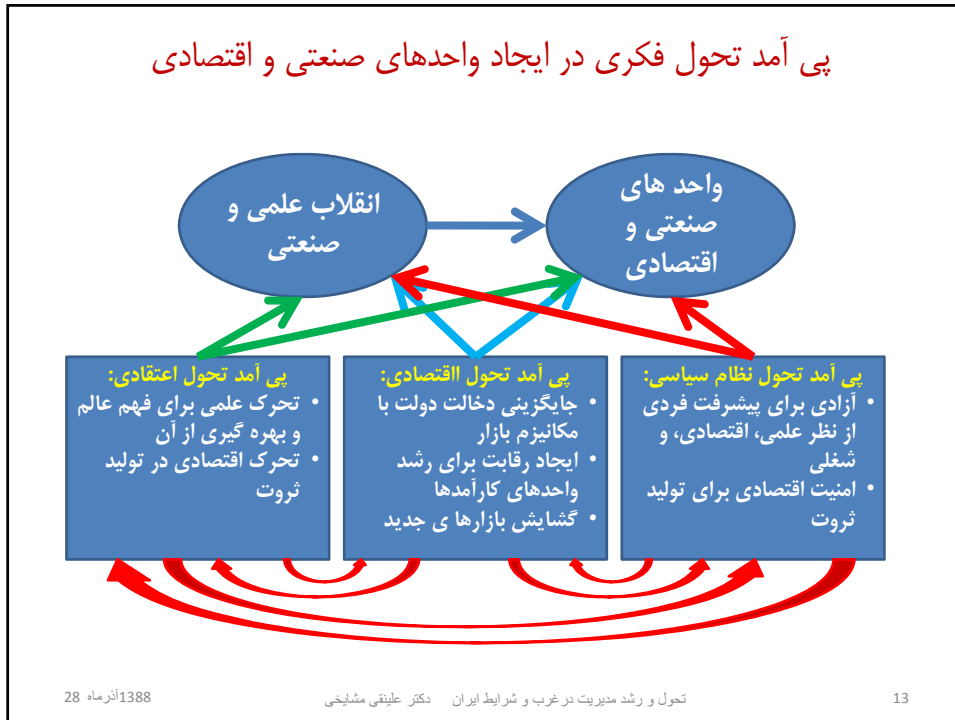
10

تحول در نظام اقتصادی

پی آمدهای تفکر اقتصادی جدید

- آزادی تجارت و توسعه بازارها
- عدم دخالت دولت در تنظیم امور اقتصادی
- برقراری رقابت
- گسترش تقسیم کار و تخصص گرائی در انجام امور
- توسعه و رشد واحدهای تولیدی کاراً
- نیاز به مدیریت حرفه ائی برای اداره رقابتی واحدهای توسعه یافته

وضعیت فکری و فرهنگی در ایران

- مشکل فعلی:
- عدم وجود وفاق جمعی در حوزه های مختلف
- تفاوت بین آنچه آرگیریس Theory و Espoused Theory in Use میگوید در زمینه های مختلف

28 1388 آذرماه دکتر علینقی مشایخی تحول و رشد مدیریت در غرب و شرایط ایران 15

برخی مولفه های اعتقادی اسلام

- اسلام انتظار ریاضت در این دنیا را ندارد (زندگی ائمه اطهار)
- تقدس بخشیدن به کوشش و فعالیت های دنیوی (تجارت حضرت رسول، فعالیت های حضرت امیر در احداث نخلستانهای مدینه)
- خداوند به کسانی کمک میکند که به خود کمک کنند (فعالیت با توکل، عدم تغییر وضعیت قومی بدون تغییر خود آنها)
- اگر چه کار و تلاش مقدس است ولی مصرف زیاد مذموم است (مذموم بودن اصراف و اشرافیگری)
- ارتباط مستقیم انسان با خدا عدم ضرورت رابطه (داستان موسی و شیان)
- احترام به حقوق مالکیت فردی بدون محدودیت (انسانها بر جان و مال خود سلطه دارند)
- آزادی انسانها و آزاد آفریده شدن انسان (انسان با بندگی خدا از هر چه غیر خدا هست آزاد است)

رنگ زرد علامت همخوانی مولفه های اعتقادی اسلام با آنچه موجب رشد غرب شد

28 1388 آذرماه دکتر علینقی مشایخی تحول و رشد مدیریت در غرب و شرایط ایران 16

وضعیت فکری و فرهنگی ایران: مبانی اعتقادی

- علیرغم ظرفیت اعتقادی بالای اسلام، در دنیای اسلام مشکلاتی وجود دارد
- برداشت های متفاوت از اسلام که با اسامی متفاوت معرفی میشوند:
  - اسلام طالبانی
  - اسلام صفوی
  - اسلام علوی
  - اسلام ناب محمدی
- ضرورت سیدن به وفاق و انطباق Theory in و Espoused Theory Use
- دستیابی به وفاق در درجه اول وظیفه ایست بر عهده عالمان دینی و بعد عالمان علوم اجتماعی

اصول نظام سیاسی غرب و وضعیت ایران

اصول نظام سیاسی غرب:

- تساوی در مقابل قانون
- برقراری عدالت
- برخورداری از حقوق شهروندی برای همه
- حاکمیت منطق و دلیل بر حکومت
- ایده جمهوریست یا حکومت با رضایت مردم
- قانون براساس منطق و دلیل و نه بطور دلخواه
- دولت قدرتش را از مردم کسب میکند
- آزادی افراد برای پیگیری هدفهای شخصی به عنوان یک حق طبیعی
- احترام به مالکیت خصوصی و حق استفاده از آن
- تفکیک قوا

- تمام مبانی مزبور در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران مشروط و مقید به قیودی تصریح شده است
- ظاهراً "در مورد قیود مزبور وفاق وجود ندارد نیاز به وفاق هست.

اصول نظام اقتصادی غرب و وضعیت ایران

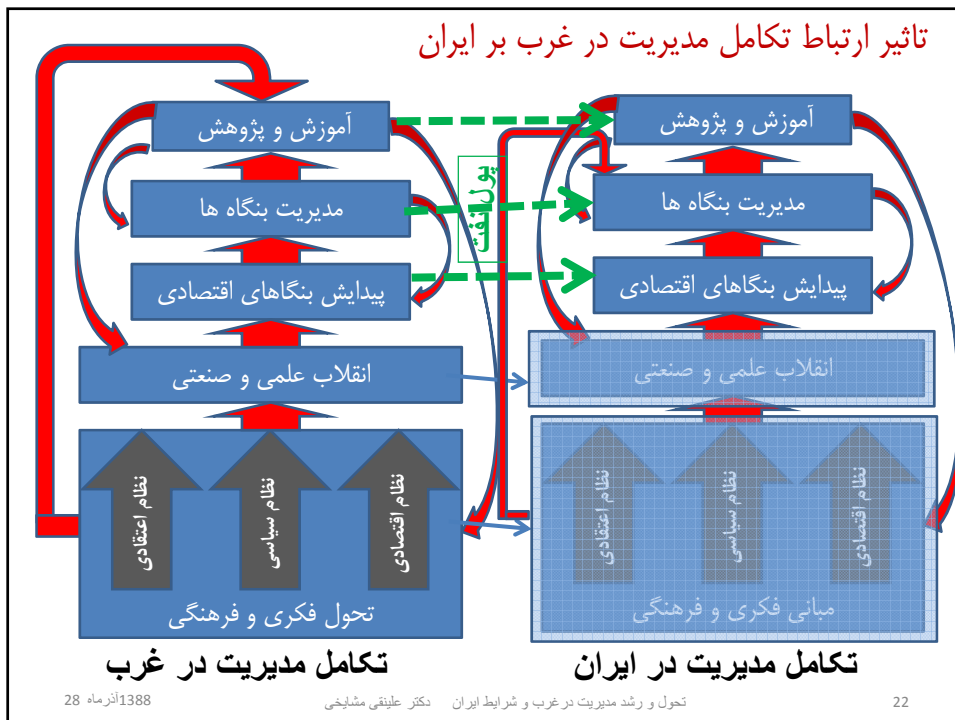
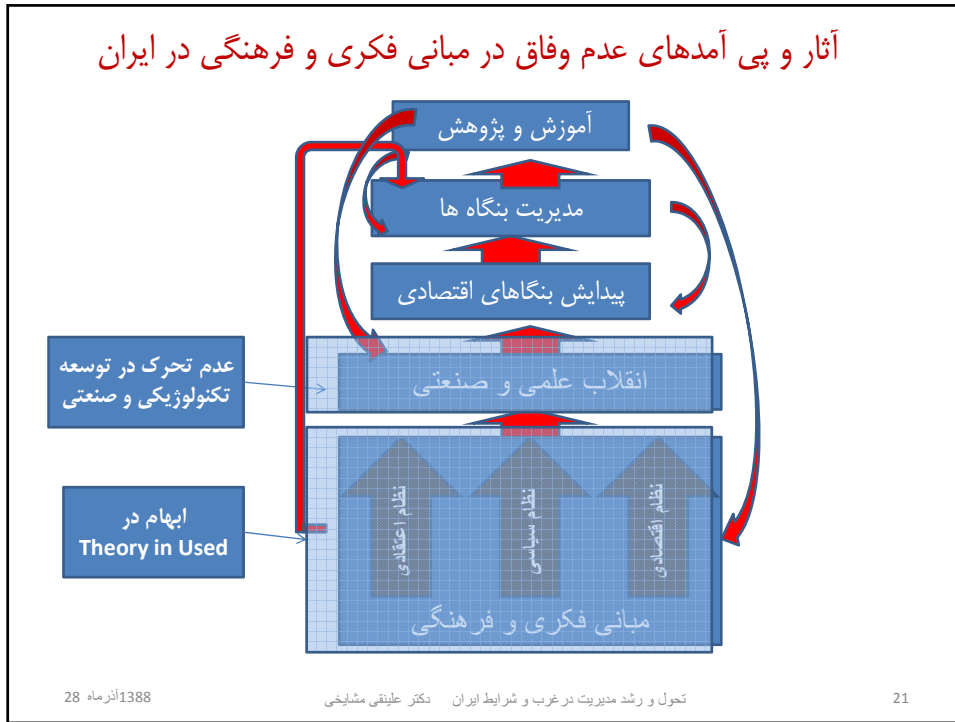
اصول اقتصادی غرب:

- تجارت آزاد برای تخصیص بهینه منابع اقتصادی جامعه
- رقابت و بازار آزاد تنها تنظیم کننده تخصیص بهینه منابع و فعالیت های اقتصادی
- تقسیم کار و تخصص گرائی همراه بازار آزاد برای کسب بهترین نتیجه
- احترام به مالکیت خصوصی
- آزادی ورود و خروج به فعالیت های اقتصادی
- عدم دخالت دولت در مکانیزم بازار
- ممانعت دولت از شکل گیری انحصار

- در ایران نقش دولت در اقتصاد بسیار زیاد است
- تخصیص منابع عمدتاً توسط دولت انجام میشود
- قیمت گذاری، پرداخت یارانه، وضع تعرفه، و تخصیص منابع قویاً توسط دولت انجام میشود
- سیاستهای اجرائی اصل ۴۴ در جهت حرکت به طرف اصول اقتصاد آزاد، رقابت، و غیر دولتی است.

وضعیت کلی نظام فکری و فرهنگی ایران

- اسلام ظرفیت بالائی برای بستر سازی جهت توسعه علمی، تکنولوژیکی، و مدیریتی دارد
- به نظر میرسد که در برخی مولفه های حوزه های اعتقادی، سیاسی، و اقتصادی برداشت های متفاوتی وجود دارد
- همه این برداشت های متفاوت نمیتواند بستر مناسبی برای توسعه علمی، صنعتی، و مدیریتی باشند.
- به علاوه Espoused Theory با Theory in Use متفاوت
- به نظر میرسد و این تفاوت مانعی برای گفتگو، تعامل شفاف، و تثبیت بستر مناسب توسعه است.

آثار و پی آمدهای عدم وفاق در مبانی فکری و فرهنگی در ایران

- اگر مبانی فکری و فرهنگی به عنوان بستر توسعه صنعتی و مدیریتی آماده نباشد:
  - بجای رقابت، روابط و امتیازات اقتصادی و سیاسی مهم میشود
  - افزایش بهره وری از اهمیت و اولویت جدی برخوردار نمیشود
  - عزل و نصب مدیران بر اساس ملاک های سیاسی صورت میگیرد
  - ملاحظات سیاسی در مدیریت بنگاه ها بر ملاحظات اقتصادی تفوق مییابد
  - ضرورت توسعه مدیریت از الویت بالا برخوردار نخواهد شد
- ولی در هر صورت آموزش و پژوهش در مدیریت و سعی در ارتقاء مدیریت بنگاه ها میتواند به بهبود بستر توسعه کمک کند
- **خیابان اثر گذاری کاملاً یکطرفه نیست.**
- هر کس در هر لایه ای از لایه های نظام پیشرفت مدیریت است باید بهترین سعی خود را برای پیشبرد آن لایه انجام دهد تا از آن طریق بر سایر لایه ها نیز اثر بگذارد